

כלי מחקר זה נלקח מתוך [מאגר כלי המחקר](#) של קרן שלם התומכת במחקר שמטרתו שיפור איכות החיים של אנשים עם מוגבלות שכלית התפתחותית והסובבים אותם.

כל המעוניין להשתמש באחד מכלי מחקר מתבקש לפנות לחוקר שערך את המחקר הרלבנטי ולוודא את אישור השימוש בכלי מבחינת זכויות יוצרים.

שם הכלי: שאלון תפיסת הסבות – Multidimensional Experience of Grandparenthood Set of

Inventories (MEG)

פוחת בשנת: 2013 על ידי: Findler, Taubman-Ben-Ari, Nuttman-Shwartz, & Lazar

תורגם לעברית בשנת: לא צוין **על ידי:** לא צוין

1	מטרת הכלי	מטרת השאלון הינו לבחון את תפיסת הסבות באמצעות ארבעה ממדים (סימבולי, קוגניטיבי, רגשי והתנהגותי).
2	סוג כלי המחקר	שאלון.
3	אוכלוסיית היעד	במחקר של סונדוס (2017), סבתות לילדים עם וללא מש"ה. במחקר של פינדלר ועמיתים (2017), אימהות וסבתות לילדים עם וללא מש"ה.
4	אופי הדיווח	דיווח עצמי.
5	מבנה הכלי	השאלון מורכב מ-4 מדדים: המדד הסימבולי מחולק לארבעה גורמים: משמעות, הכולל שמונה פריטים (לדוגמא, "הסבות מעניקה 'טעם' נוסף לחיים"); פיצוי עבור הורות, הכולל ארבעה פריטים (לדוגמא, "אני מרוצה יותר מתפקודי כסבתא מאשר מתפקודי כהורה"); המשכיות, הכולל ארבעה פריטים (לדוגמא, "הסבות מרחיבה את הקשרים בין הדורות במשפחה"); נטל, בעל שלושה פריטים (לדוגמא, "סבות משמעה טרחה נוספת בחיים"). המדד הקוגניטיבי מחולק לשני גורמים: השקעות אישיות – שבעה פריטים (לדוגמא, "יש לי מוטיבציה גבוהה למלא היטב את תפקידי כסבתא"); עלות אישית – בעל שישה פריטים (לדוגמא, "להיות סבתא כולל ויתור על יציאה לבילויים ועל פעילויות פנאי"). המדד הרגשי מחולק לשני גורמים: רגשות חיוביים – 12 פריטים (לדוגמא, 'הצלחה') ורגשות שליליים – תשעה פריטים (לדוגמא, 'חולשה'). המדד ההתנהגותי כולל שלושה גורמים: תמיכה רגשית – 10 פריטים (לדוגמא, "אני זמינה לנכדיי בכל עת"); תרומות החינוך – שמונה פריטים (לדוגמא, "אני מספרת לנכדיי סיפורים"); תמיכה אינסטרומנטלית – חמישה פריטים (לדוגמא, "אני מטפלת בנכדיי או שומרת עליהם כשההורים שלהם יוצאים").
6	סוג סולם המדידה	התשובות ניתנות על גבי סולם של 1 עד 5 (1 מצוין 'בכלל לא', 3 מצוין 'במידה בינונית' ו-5 מצוין 'במידה רבה מאוד'), והציון מחושב על ידי ממוצע התשובות לכל גורם. ככל

		שהציון גבוה יותר, כך תפיסת התפקיד הסבות הינה חיובית יותר, למעט בגורם של רגשות שליליים שבו יש להפוך את הסקלה.
7	סוג הפריטים בכלי	פריטי דירוג.
8	אורך הכלי	במדד הסימבולי- 19 פריטים. במדד הקוגניטיבי- 14 פריטים. במדד הרגשי- 21 פריטים. במדד ההתנהגותי- 23 פריטים.
9	מהימנות	במחקר של פילנדר ושות' (2009) ערכי אלפא של קרונבך לגורמי הממד הסימבולי הם: משמעות $\alpha = .88$; פיצוי עבור הורות $\alpha = .78$; המשכיות $\alpha = .58$; נטל $\alpha = .66$. בממד הקוגניטיבי: השקעות אישיות $\alpha = .85$; עלות אישית $\alpha = .90$. בממד הרגשי: רגשות חיוביים $\alpha = .83$; רגשות שליליים $\alpha = .93$. בממד ההתנהגותי: תמיכה רגשית $\alpha = .85$; תרומות החינוך $\alpha = .83$; תמיכה רגשית $\alpha = .85$. במחקר של סונדוס (2017) ובמחקר של פינדלר ועמיתים (2017) נמצאה עקיבות פנימית גבוהה לכלל הממדים עבור הסבתות: סימבולי $\alpha = .83$, קוגניטיבי $\alpha = .93$, רגשי $\alpha = .89$ והתנהגותי $\alpha = .97$. בנוסף, עבור כלל הגורמים נמצאה העקיבות הפנימית הבאה: ממד סימבולי - משמעות $\alpha = .81$, פיצוי עבור הורות $\alpha = .72$, המשכיות $\alpha = .85$, נטל $\alpha = .69$; ממד קוגניטיבי - השקעות אישיות $\alpha = .93$, עלות אישית $\alpha = .89$; ממד רגשי - רגשות חיוביים $\alpha = .89$, רגשות שליליים $\alpha = .88$; ממד ההתנהגותי - תמיכה רגשית $\alpha = .96$, תרומות החינוך $\alpha = .92$, תמיכה אינסטרומנטלית $\alpha = .88$. במחקר של פינדלר ועמיתים (2017) נמצא כי ערכי אלפא של קרונבך לגורמי הממד הסימבולי הם: משמעות $\alpha = .80$; פיצוי עבור הורות $\alpha = .76$; המשכיות $\alpha = .90$; נטל $\alpha = .70$. בממד הקוגניטיבי: מוטיבציה $\alpha = .93$; ויתור $\alpha = .88$. בממד הרגשי: רגשות חיוביים $\alpha = .90$; רגשות שליליים $\alpha = .91$. בממד ההתנהגותי: תמיכה רגשית $\alpha = .97$; העשרה $\alpha = .94$; תמיכה אינסטרומנטלית $\alpha = .90$.
10	תקיפות	לא צוין.

רשימת מחקרי קרן שלם אשר עשו שימוש בכלי:

מק"ט	שם המחקר
31 למחקר המלא	פינדלר ליאורה (2009) חווית הסבות בקרב סבים וסבתות לילדים עם/וללא נכות אינטלקטואלית.
633 למחקר המלא	סונדוס פאטמה זבידאת (2017), צמיחתן האישית ורווחתן הנפשית של סבתות ערביות במשפחות לילדים עם/וללא מוגבלות שכלית: תרומתם של מאפיינים אישיים ובין אישיים. בית הספר לעבודה סוציאלית ע"ש לואיס וגבי וייספלד, אוניברסיטת בר אילן
114 למחקר המלא	פרופ' פינדלר ליאורה, זבידאת סונדוס פאטמה, רכבי נטלי וסקבירסקי נטלי (2017). אימהות וסבתות במשפחות לילדים עם/וללא מוגבלות שכלית התפתחותית בחברה הערבית. בית הספר לעבודה סוציאלית ע"ש לואיס וגבי וייספלד, אוניברסיטת בר אילן.

[למאגר המחקרים של קרן שלם](#)

שאלון תפיסת הסבות

Multidimensional Experience of Grandparenthood Set of Inventories (MEG) Findler, Tauman-Ben-Ari, Nuttman-Shwartz, & Lazar (2013)

לפניך משפטים אשר מבטאים משמעויות שונות ומגוונות שמייחסים סבים וסבתות לתפקידם כסבא/סבתא. אנא הקיפי בעיגול את הספרה המשקפת בצורה הטובה ביותר את עמדתך האישית ביחס לתפקידך כסבתא.

מסכימה במידה רבה מאוד	מסכימה במידה רבה	מסכימה ולא מסכימה במידה דומה	מסכימה במידה מועטה	בכלל לא מסכימה	
5	4	3	2	1	1. להיות סבתא הינו אחד הדברים המאתגרים ביותר בחיי
5	4	3	2	1	2. נכדיי מעניקים משמעות קטנה בלבד לחיי
5	4	3	2	1	3. הסבות מעניקה לחיי חיוניות
5	4	3	2	1	4. הסבות מחזקת את הקשר עם ילדיי
5	4	3	2	1	5. הסבות מעניקה 'טעם' נוסף לחיי
5	4	3	2	1	6. הסבות שוחקת את כוחותיי
5	4	3	2	1	7. הסבות עבורי הנה חוויה מתקנת לתפקידי כהורה
5	4	3	2	1	8. הנכדים מסמלים עבורי את המשכיות המשפחה
5	4	3	2	1	9. מערכת היחסים עם נכדיי היא אחת ממערכות היחסים החשובות ביותר שיש לי
5	4	3	2	1	10. הנכדים מהווים בשבילי חוליה מקשרת בין העבר לעתיד
5	4	3	2	1	11. הסבות מתגמלת עבורי יותר מההורות
5	4	3	2	1	12. אני נמצאת בשלב בחיים בו דברים

מסכימה במידה רבה מאוד	מסכימה במידה רבה	מסכימה ולא מסכימה במידה דומה	מסכימה במידה מועטה	בכלל לא מסכימה	
					אחרים תופסים מקום חשוב יותר מהסבות
5	4	3	2	1	13. הסבות עבורי הנה הזדמנות של התחברות להיסטוריה המשפחתית
5	4	3	2	1	14. סבות משמעה טרחה נוספת בחיים
5	4	3	2	1	15. אני מרוצה יותר מתפקודי כסבתא מאשר מתפקודי כהורה
5	4	3	2	1	16. הסבות מעשירה את עולמי
5	4	3	2	1	17. הסבות בשבילי היא ממש עול
5	4	3	2	1	18. כהורה אני חשה לעיתים החמצה, אך הסבות מהווה פיצוי על כך
5	4	3	2	1	19. הסבות מרחיבה את הקשרים בין הדורות במשפחה

לפניך משפטים שסבים וסבתות אומרים לעתים. חשבי על הסבות שלך והקיפי בעיגול את המידה שבה את מסכימה או שאינך מסכימה עם כל אחד מהם.

מסכימה במידה רבה מאוד	מסכימה במידה רבה	מסכימה במידה בינונית	מסכימה במידה מועטה	בכלל לא מסכימה	
5	4	3	2	1	1. יש לי מוטיבציה גבוהה למלא היטב את תפקידי כסבתא
5	4	3	2	1	2. חשוב לי להשקיע בקשר עם נכדיי

מסכימה במידה רבה מאוד	מסכימה במידה רבה	מסכימה במידה בינונית	מסכימה במידה מועטה	בכלל לא מסכימה	
					גם אם זה דורש ממני ויתורים מסוימים בתחומים שונים בחיי
5	4	3	2	1	3. סבות גוררת עימה ויתור ביחסים עם בני זוג וחברים
5	4	3	2	1	4. אני משקיעה בטיפוח היחסים עם נכדיי
5	4	3	2	1	5. להיות סבתא זה אומר ויתור על חלק מפרטיותי
5	4	3	2	1	6. הסבות מצריכה ויתור מסוים על עקרונות וערכים
5	4	3	2	1	7. חשוב לי להקדיש מזמני לנכדיי
5	4	3	2	1	8. אני בעלת תחושת מחויבות גבוהה לסבות
5	4	3	2	1	9. להיות סבתא כולל ויתור בתחום הכלכלי/כספי
5	4	3	2	1	10. אני משקיעה בעתיד נכדי
5	4	3	2	1	11. תפקיד הסבות כולל השקעה רגשית לצד השקעה ממשית
5	4	3	2	1	12. להיות סבתא כולל ויתור על זמן אישי
5	4	3	2	1	13. להיות סבתא כולל ויתור על יציאה לבילויים ועל פעילויות פנאי
5	4	3	2	1	14. תפקיד הסבות מצריך ממני שינוי בסדר העדיפויות

כאשר את חושבת על עצמך כסבתא, איזה מהרגשות הבאים מאפיינים חוויה זו עבורך?

במידה רבה מאוד	במידה רבה	במידה בינונית	במידה מועטה	בכלל לא	

במידה רבה מאוד	במידה רבה	במידה בינונית	במידה מועטה	בכלל לא	
5	4	3	2	1	1. אושר
5	4	3	2	1	2. גאווה
5	4	3	2	1	3. אכזבה
5	4	3	2	1	4. הנאה
5	4	3	2	1	5. כעס
5	4	3	2	1	6. קרבה
5	4	3	2	1	7. עצב
5	4	3	2	1	8. תסכול
5	4	3	2	1	9. שביעות רצון
5	4	3	2	1	10. שמחה
5	4	3	2	1	11. אשמה
5	4	3	2	1	12. דאגה
5	4	3	2	1	13. כשלון
5	4	3	2	1	14. חיוניות
5	4	3	2	1	15. החמצה
5	4	3	2	1	16. נחת
5	4	3	2	1	17. חולשה
5	4	3	2	1	18. אתגר
5	4	3	2	1	19. רוממות רוח
5	4	3	2	1	20. התרגשות
5	4	3	2	1	21. הצלחה

לפניך מספר פעילויות שאפשר לעשות עם הנכדים. אנא, סמני באיזו תדירות את עושה או עשית כל אחת מן הפעילויות הללו עם נכדיך.

בתדירות גבוהה מאוד	בתדירות גבוהה	בתדירות בינונית	בתדירות נמוכה	בכלל לא	

בתדירות גבוהה מאוד	בתדירות גבוהה	בתדירות בינונית	בתדירות נמוכה	בכלל לא	
5	4	3	2	1	1. אני מרחיבה לנכדיי את הידע הכללי
5	4	3	2	1	2. אני מבטאת את אהבתי לנכדיי
5	4	3	2	1	3. אני עוקבת אחרי התפתחות נכדיי
5	4	3	2	1	4. אני מציעה את תמיכתי כשנכדיי במצוקה
5	4	3	2	1	5. אני עושה דברים המפתחים את כישוריהם של נכדי ותורמת לחינוכם
5	4	3	2	1	6. אני מעודדת ומחמיאה לנכדיי
5	4	3	2	1	7. אני מהווה אוויר קשבת לנכדיי
5	4	3	2	1	8. אני מכינה לנכדיי את המאכל האהוב עליהם
5	4	3	2	1	9. אני מחבקת ומנשקת את נכדיי
5	4	3	2	1	10. אני מקנה לנכדיי ערכים ומורשת
5	4	3	2	1	11. כאשר נכדיי חולים אני נשארת איתם בבית
5	4	3	2	1	12. אני שואלת ומתעניינת לגבי התחביבים של נכדיי
5	4	3	2	1	13. אני מנסה להרגיע את נכדיי בזמני לחץ
5	4	3	2	1	14. אני מספרת לנכדיי סיפורים
5	4	3	2	1	15. אני מגלה התפעלות מ'החכמות' של נכדיי
5	4	3	2	1	16. אני מטפלת בנכדיי או שומרת עליהם כשההורים שלהם יוצאים
5	4	3	2	1	17. אני מנחמת את נכדיי בשעת צרה
5	4	3	2	1	18. אני זמינה לנכדיי בכל עת
5	4	3	2	1	19. לנכדיי הקטנים אני מחליפה/החלפתי חיתולים
5	4	3	2	1	20. אני מספרת לנכדיי על ההיסטוריה המשפחתית
5	4	3	2	1	21. אני ונכדיי עושים פעילויות משותפות, כמו יצירות, שעורי בית, משחקים, כתיבת שירים, קריאה, לימוד, תפילה וכו'
5	4	3	2	1	22. אני שואלת ומתעניינת בחייהם של נכדיי
5	4	3	2	1	23. אני רוחצת/רוחצתי את נכדיי הקטנים